

Matja e të Ardhurave dhe Nivelit të Jetesës në Shqipëri, 2017-2018

Tiranë, më 16 Dhjetor 2019: INSTAT publikon për herë të parë rezultatet e Anketës së të Ardhurave dhe Nivelit të Jetesës (AANJ) e cila mat nivelin e jetesës, varfërinë relative dhe privimin material në familjet shqiptare. Kjo anketë është në përputhje të plotë me metodologjinë e Eurostat dhe metodologjinë që përdorin të gjitha vendet e tjera anëtare të Bashkimit Evropian.

Anketa është burim bazë për krijimin e statistikave të krahasueshme në lidhje me shpërndarjen e të ardhurave dhe përjashtimin social në nivel evropian. Anketa AANJ realizohet çdo vit në të gjithë shtetet anëtare të BE-së si dhe ato që aspirojnë anëtarësimin në BE, (shih metodologjinë).

Treguesi i rrezikut për të qenë i varfër në Shqipëri në vitin 2018 është 23,4 %. Në vitin 2017, ky tregues ishte 23,7 %, duke pësuar një rënie me 0,3 pikë përqindje.

Krahasuar me shtetet e tjera të BE në lidhje me treguesin e rrezikut për të qenë i varfër, për vitin 2018, Shqipëria e vlerësuar me 23,4 % renditet para Serbisë (24,3 %) dhe Rumanisë (23,5 %), (shih Fig. 2).

Treguesit e varfërisë në Anketën e të Ardhurave dhe Nivelit të Jetesës, bazohen në konceptin relativ të varfërisë, i cili merr në konsideratë të ardhurat familjare të disponueshme, numrin e pjestarëve në familje (madhësinë e familjes) dhe shpërndarjen e të ardhurave ndërmjet grupeve të popullsisë.

Treguesi kryesor është rreziku për të qenë i varfër (varfëria relative), i cili tregon përqindjen e individëve me të ardhura nën 60 % e medianës së të ardhurave të ekuivalentuara, përcaktuar edhe si kufiri i varfërisë relative. Kjo shkallë varfërie relative nuk tregon numrin e personave që janë në varfëri, por sa prej tyre kanë të ardhura nën kufirin e përcaktuar të varfërisë relative dhe janë në rrezik për të qenë të varfër.

Kufiri i rrezikut për të qenë i varfër për një person në vitin 2018 është vlerësuar 160.742 Lekë krahasuar me 145.017 lekë që ishte në vitin 2017.

Në vitin 2018, janë vlerësuar rreth 671.000 individë që jetojnë nën kufirin e rrezikut për të qenë të varfër, kundrejt rreth 681.000 të vlerësuar në vitin 2017. Kjo tregon se niveli i përgjithshëm i të ardhurave familjare të disponueshme është rritur dhe përqindja e individëve në rrezik për të qenë të varfër është ulur me rreth 1,5 %.

Shkalla e thelluar e privimit material tregon përqindjen e individëve që jetojnë në familje të cilët nuk përballojnë të paktën 4 nga 9 kategoritë e privimit material¹. Ky tregues është vlerësuar 38,3 % në vitin 2018 kundrejt 41,1 % vlerësuar në vitin 2017, duke shënuar një rënie prej 2,8 pikë përqindje.

Intensiteti në punësim i familjes i referohet numrit të muajve që të gjithë individët e familjes kanë punuar kundrejt numrit gjithsej të muajve që teorikisht duhet të punojnë gjatë vitit (12 muaj). Familjet të cilat konsiderohen me intensitet shumë të ulët në punësim përcaktohen në kufirin 20 %. Individët e grupmoshës 18-59 vjeç të cilët jetojnë në familje me intensitet shumë të ulët në punësim në vitin 2018 sipas vlerësimeve përbëjnë 13,3 % kundrejt 14,4 % të rezultuar në vitin 2017, duke pasqyruar një rënie prej 1,1 pikë përqindje.

Rreziku për të qenë i varfër ose përjashtimi social i referohet individëve që janë në rrezik për të qenë të varfër ose thellësisht të privuar materialisht ose që jetojnë në familje me intensitet shumë të ulët në punësim. Në vitin 2018 ky tregues është vlerësuar 49,0 % kundrejt 51,8 % vlerësuar në vitin 2017.

Përfitimet sociale, si pensionet e pleqërisë dhe ato familjare, të përfshirë në të ardhurat familjare të disponueshme, ndikojnë në uljen e rrezikut për të qenë i varfër. Nëse në nivelin e të ardhurave nuk do të përfshiheshin të gjitha llojet e përfitimeve sociale, rreziku për të qenë i varfër në vitin 2018 është vlerësuar 39,0 % kundrejt 26,3 % që është vlerësuar nëse do të përfshiheshin në nivelin e të ardhurave përfitimet sociale vetëm nga pensionet e pleqërisë dhe ato familjare.

Tab. 1 Treguesit kryesorë të rrezikut për të qenë i varfër dhe përjashtimit social, 2017-2018

Treguesit	2017	2018
Kufiri i rrezikut për të qenë i varfër (%)	23,7	23,4
Individët thellësisht të privuar materialisht (%) (mungesa e 4 nga 9 kategoritë e privimitmaterial)	41,1	38,3
Intensitet shumë i ulët në punësim (%)	14,4	13,3
Rreziku për të qenë i varfër ose përjashtimi social (AROPE) (%)	51,8	49,0
Kufiri i rrezikut për të qenë i varfër; familje me një person (Lekë)	145.017	160.742
Kufiri i rrezikut për të qenë i varfër; familje me dy të rritur dhe me dy fëmijë në varësi: (Lekë)	304.535	337.558
Rreziku për të qenë i varfër para përfitimeve sociale (%) (Pensionet e pleqërisë dhe ato familjare të përfshira në përfitimet sociale)	40,4	39,0
Rreziku për të qenë i varfër para përfitimeve sociale (Pensionet e pleqërisë dhe ato familjare të përjashtuara nga përfitimet sociale) (%)	27,1	26,3

Burimi: Anketa e të Ardhurave dhe Nivelit të Jetesës 2017, 2018

¹ Metodologjia

Rreziku për të qenë i varfër sipas grupmoshave dhe gjinisë është analizuar për tre grupmosha.

Trendi në rënie vihet re në grupmoshën 18-64 vjeç ku rreziku për të qenë i varfër në vitin 2018 në krahasim me vitin 2017, është ulur me 0,5 pikë përqindje. Grupmosha 0–17 vjeç nuk ka pësuar ndryshime, ndërsa grupmosha mbi 65 vjeç ka pësuar rritje me 0,6 pikë përqindje.

Tab. 2 Rreziku për të qenë i varfër sipas grupmoshave dhe gjinisë (në%)

Grupmosha	2017			2018		
	Meshkuj	Femra	Gjithsej	Meshkuj	Femra	Gjithsej
0-17 vjeç	27,7	31,8	29,6	28,7	30,6	29,6
18-64 vjeç	24,0	23,4	23,7	23,2	23,3	23,2
65+	13,0	13,7	13,4	12,5	15,4	14,0
Gjithsej	23,5	23,9	23,7	23,0	23,8	23,4

Burimi: Anketa e të Ardhurave dhe Nivelit të Jetesës 2017, 2018

Rreziku për të qenë i varfër sipas statusit të punësimit, për të punësuarit e moshës 18 vjeç e lart, në vitin 2018 është vlerësuar me rënie me 1,4 pikë përqindje krahasuar me vitin 2017. Rreziku për të qenë i varfër tek individët e papunë ka pësuar një rënie prej 1,7 pikë përqindje.

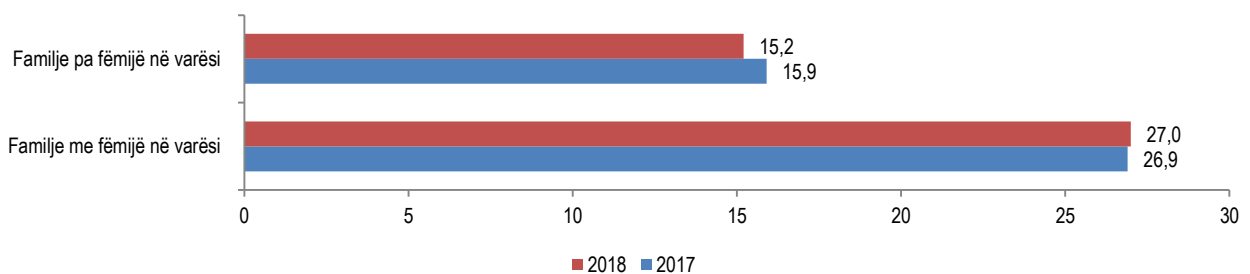
Tab.3 Rreziku për të qenë i varfër sipas statusit të punësimit (në %)

	2017	2018
Të punësuar (18 vjeç e lart)	17,9	16,5
Jo në punësim	25,3	25,7
Të papunë	38,8	37,1
Pensionistë	13,4	14,2
Jo aktivë - Tjetër	25,6	27,9

Burimi: Anketa e të Ardhurave dhe Nivelit të Jetesës 2017, 2018

Shkalla e varfërisë sipas tipit të familjes, në vitin 2018, në familjet pa fëmijë në varësi, vlerësohet të jetë më e ulët krahasuar me familjet me fëmijë në varësi, respektivisht 15,2 % pa fëmijë në varësi dhe 27,0 % me fëmijë në varësi. Një vit më parë këto përqindje ishin respektivisht 15,9 % dhe 26,9 %.

Fig. 1 Rreziku për të qenë i varfër sipas tipit të familjes (në %)

Burimi: Anketa e të Ardhurave dhe Nivelit të Jetesës 2017, 2018

Niveli i pabarazisë sipas shpërndarjes së të ardhurave matet nëpërmjet **koeficientit Gini** dhe **raportit të kuintileve të të ardhurave (S80/S20)**.

Koeficienti Gini mat pabarazinë në shpërndarjen e të ardhurave, ku vlera 0 % shpreh barazinë e plotë dhe të gjithë individët kanë të ardhura të njëjta, ndërsa një koeficient Gini i barabartë me 100 % shpreh pabarazinë e plotë ku vetëm një person ka të gjitha të ardhurat. Në vitin 2018, Gini është vlerësuar 35,4 %, duke pësuar rënie me 1,4 pikë përqindje nga viti 2017.

Raporti kuintileve S80/S20, është një indikator i cili mat pabarazinë në të ardhura me anë të raportit të nivelit më të lartë të të ardhurave disponibël të ekuivalentuara (kuintili i fundit) me nivelin më të ulët të të ardhurave disponibël të ekuivalentuara (kuintili i parë). Ai paraqet raportin ndërmjet të ardhurave gjithsej të ekuivalentuara të 20 % të popullsisë me të ardhura më të larta dhe të 20 % të popullsisë me të ardhura më të ulëta.

Në vitin 2018 raporti S80/S20 është vlerësuar me 0,5 pikë përqind më pak krahasuar me vitin 2017. Për popullsinë 65 vjeç e lart ky raport është vlerësuar me rënie 0,1 pikë përqindje, ndërsa për personat nën 65 vjeç rënia vlerësohet 0,5 pikë përqindje në vitin 2018 krahasuar me vitin 2017.

Tab.4 Treguesit e pabarazisë (në %)

Treguesit e pabarazisë	2017	2018
GINI	36,8	35,4
Raporti S80/S20		
Gjithsej	7,5	7,0
Mosha mbi 65	4,5	4,4
Mosha nën 65	8,0	7,5

Burimi: Anketa e të Ardhurave dhe Nivelit të Jetesës 2017, 2018

Sikurse është shpjeguar më sipër, kufiri i rrezikut për të qenë i varfër llogaritet në 60 % të medianës së të ardhurave të ekuivalentuara. Rritja apo ulja e këtij kufiri ndikon në ndryshimin e rrezikut për të qenë i varfër (shih Tab.5).

Përqindja e individëve në rrezik për të qenë të varfër në rastet kur kufiri i rrezikut për të qenë i varfër përcaktohet në 50,0 % të medianës së të ardhurave të ekuivalentuara për frymë është vlerësuar 17,3 % në vitin 2018 krahasuar me 17,5 % të vlerësuar në vitin 2017.

Tab.5 Shpërndarja rreth kufirit të rrezikut për të qenë i varfër, (në %)

	2017	2018
Nën 40% e medianës së të ardhurave të ekuivalentuara	11,8	11,5
Nën 50% e medianës së të ardhurave të ekuivalentuara	17,5	17,3
Nën 70% e medianës së të ardhurave të ekuivalentuara	30,4	30,4

Burimi: Anketa e Matjes së Nivelit të Jetesës 2017, 2018

Në vitin 2018, të ardhurat mesatare mujore të disponueshme për frymë/të ekuivalentuara janë rritur me 6,6 % krahasuar me vitin 2017.

Tab.6 Të ardhurat mesatare mujore të disponueshme të individëve

	2017	2018
Të ardhurat mesatare mujore të disponueshme për frymë/të ekuivalentuara (Lekë)	24.526	26.144

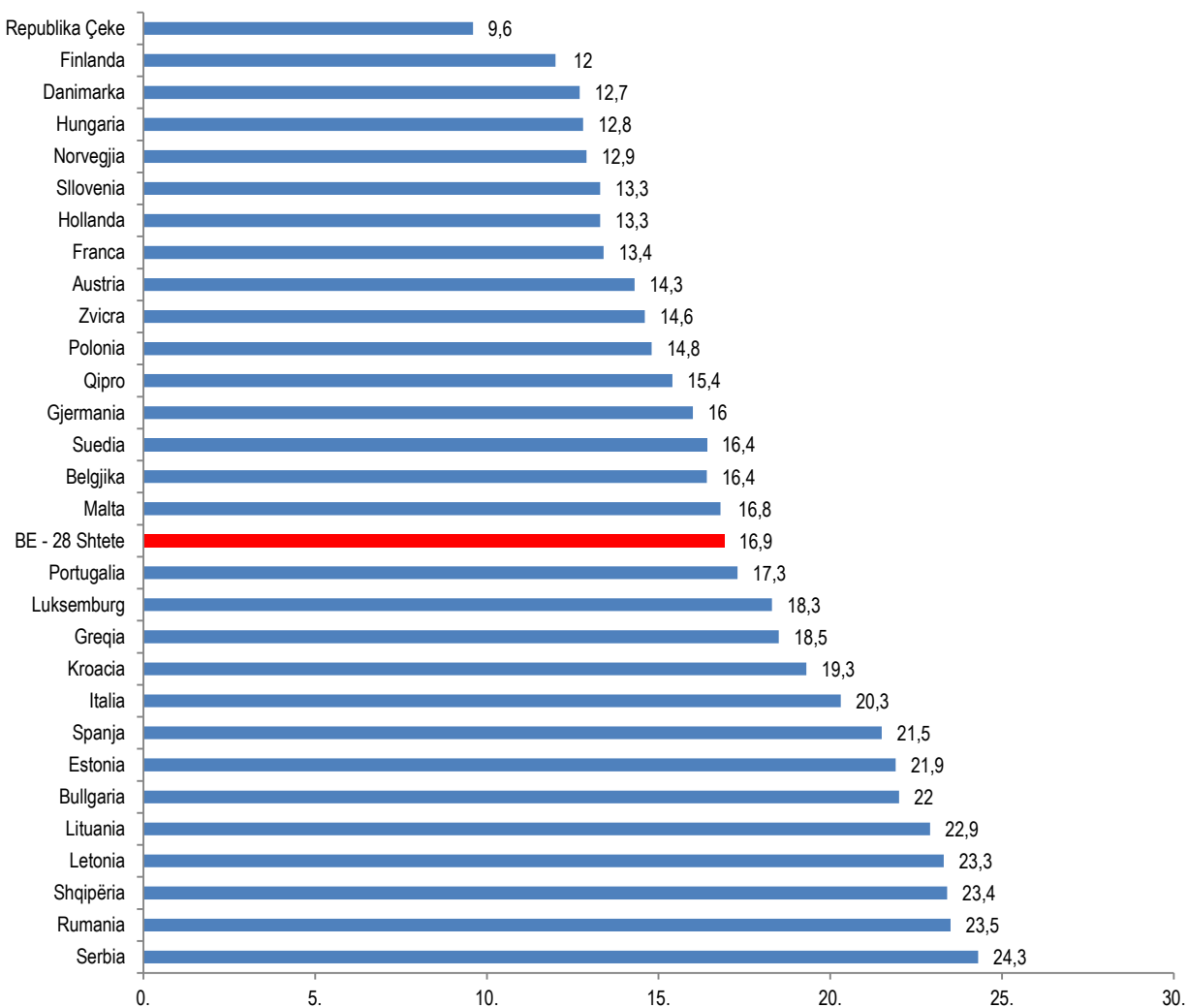
Burimi: Anketa e të Ardhurave dhe Nivelit të Jetesës 2017, 2018

Krahasimi me shtetet e tjera

Krahasimi i rrezikut për të qenë i varfër për vitin 2018 ndërmjet Shqipërisë dhe vendeve të tjera të Rajonit dhe të Bashkimit Evropian tregojnë se: Vlera më e lartë e varfërisë relative shënohet në Serbi (24,3 %), Rumani (23,5 %) ndjekur nga Shqipëria (23,4 %). Vlerat më të ulëta të varfërisë regjistrohen në Republikën Çeke (9,6 %), Finlandë (12,0 %), Danimarkë (12,7 %), Hungari (12,8 %) dhe Norvegji (12,9 %). Mesatarja e vendeve të Bashkimit Evropian (28 shtete) është 16,9 %, (shih Fig. 2).

Treguesi i rrezikut për të qenë i varfër për vitin 2018 për Shqipërinë, vendet e tjera të Rajonit dhe të Bashkimit Evropian paraqiten në figurën 2.

Fig. 2 Rreziku për të qenë i varfër sipas shteteve, 2018 (në%)

Burimi: EUROSTAT, 2018

Metodologjia

Anketa e të Ardhurave dhe Nivelit të Jetesës u realizua për herë të parë në vendin tonë në vitin 2017. Rezultatet paraqesin statistika të krahasueshme me vendet e tjera si dhe sigurojnë të dhëna të besueshme në fushën e varfërisë relative, përjashtimit social dhe të ardhurave familjare, duke ndihmuar në këtë mënyrë në hartimin e politikave anti-varfëri.

Deri në vitin 2012, i vetmi burim i matjes së nivelit të jetesës, varfërisë absolute dhe mirëqënies së familjeve shqiptare ka qenë Anketa e Matjes së Nivelit të Jetesës e njohur si AMNJ. Kjo anketë ka mbledhur një sërë treguesish monetarë dhe jo monetarë duke sjellë një larmi informacioni për përdorues të ndryshëm. Nëpërmjet AMNJ është synuar matja e varfërisë bazuar në shpenzimet e konsumit duke përdorur kufirin absolut të varfërisë.

Nisur nga ndryshimet metodologjike të përdorura në këto dy anketa pritet që edhe informacioni i Anketës së të Ardhurave dhe Nivelit të Jetesës (AANJ) 2017-2018 të jetë i ndryshëm, krahasuar me të dhënat e ofruara nga Anketa e Matjes së Nivelit të Jetesës (AMNJ).

Mbulimi: Anketa AANJ mbulon të gjitha familjet (Njësitë Ekonomike Familjare) e territorit të Republikës së Shqipërisë pavarësisht nga madhësia e tyre ose karakteristikat socio-ekonomike.

Përjashtohen nga studimi:

Individët që jetojnë në banesa kolektive të të gjitha llojeve (konviktet, shtëpitë e të moshuarve, spitalet, burgjet, qendrat e rehabilitimit, kampet etj.).

Koncepti Familje ka të bëjë me Njësinë Ekonomike Familjare (NjEF) e cila i referohet një grupi personash ose një personi me lidhje gjaku ose jo të cilët banojnë së bashku në një banesë dhe që ndajnë një ekonomi pjesërisht ose plotësisht të përbashkët.

Madhësia e kampionit: Anketa AANJ në vitin 2018 përfshin një kampion prej 7.800 Familje (NjEF) dhe në vitin 2017 madhësia e tij ishte 7.582 Familje (NjEF).

Periudha e referencës: Është e ndryshme në varësi të informacionit të mbledhur, për:

- **Të ardhurat:** është viti i fundit kalendarik – N - 1 (për anketën AANJ 2017 është viti 2016 dhe për anketën AANJ 2018 është viti 2017).
- **Privimin material:** është momenti kur realizohet intervista - (Viti 2017 dhe 2018).

Sipas metodologjisë për matjen e varfërisë, kufiri i rrezikut për të qenë i varfër llogaritet në bazë të konceptit relativ (i varfër në raport me të tjerët) dhe përcaktohet në 60 % të medianës së të ardhurave familjare disponibël të ekuivalentuara duke përdorur shkallën e ekuivalentuar të modifikuar të OECD. Të ardhurat gjithsej të disponueshme të familjes (NjEF) konsiderohen të ardhurat gjithsej neto (të ardhurat pas taksave dhe sigurimeve shëndetësore dhe shoqërore) të marra nga të gjithë anëtarët e familjes (NjEF).

Të ardhurat e ekuivalentuara:

Të ardhurat disponibël të ekuivalentuara për individë janë konsideruar të ardhurat gjithsej disponibël të familjes pasi janë ndarë sipas shkallës së modifikuar të OECD. Në shpërndarjen për person secili anëtar i familjes (NjEF) zotëron të njëjtat të ardhura që korrespondojnë me të ardhurat ekuivalente të disponueshme të familjes (NjEF). Kjo do të thotë që secili anëtar i familjes gëzon të njëjtin nivel jetese. Rrjedhimisht, në shpërndarjen e të ardhurave për person, të ardhurat që i atribuohen çdo personi nuk përfaqësojnë pagën, por një tregues të nivelit të jetesës.

Shkalla e ekuivalentimit:

Madhësia ekuivalente i referohet shkallës së modifikuar të OECD-së e cila jep peshën 1,0 personit të parë të rritur të familjes (mbi 14 vjeç), 0,5 personave të tjerë të moshës 14 vjeç e lart që jetojnë në familje dhe 0,3 për secilin fëmijë nën moshën 14 vjeç. Shembull: Të ardhurat e familjes me dy të rritur dhe dy fëmijë nën 14 vjeç janë ndarë me një peshë prej $1 + 0,5 + (2 \cdot 0,3) = 2,1$, të ardhurat e familjes me 2 të rritur ndahen me peshë $1 + 0,5 = 1,5$, etj.

Treguesit e varfërisë dhe përjashtimit social bazohen në konceptin e varfërisë relative, të cilët marrin në konsideratë të ardhurat e disponueshme të familjeve, numrin e anëtarëve të familjes dhe shpërndarjen e të ardhurave të popullsisë gjithsej.

Përkufizimet e treguesve kryesorë:

Kufiri i rrezikut për të qenë i varfër përfaqëson të ardhurat më të ulta vjetore të disponueshme që një person të mos konsiderohet i varfër. Kufiri i rrezikut për të qenë i varfër është përcaktuar në 60 % të medianës së të ardhurave disponibël të ekuivalentuara për të gjitha familjet.

Niveli i Rrezikut për të qenë i varfër tregon përqindjen e personave që jetojnë në familje ku të ardhurat e disponueshme të ekuivalentuara janë nën kufirin e rrezikut për të qenë i varfër.

Privimi Material, tregon nivelin e jetesës së popullsisë nga shkalla e privimit material. Personat thellësisht të privuar materialisht janë ata që jetojnë në familje që nuk mund të përballojnë financiarisht të paktën katër nga nëntë kategoritë e privimit material të lidhura me asetet, kushtet e banimit apo aspektet financiare.

Më poshtë paraqiten kategoritë e privimit material:

1. Vonesat në pagesat e kredisë ose të qerasë për banesën kryesore, shpenzimet për shërbimet bazë, blerjet me këste ose pagesa të tjera të kredive të marra;
2. Pamundësia për të përballuar shpenzimet për pushimet vjetore një javë larg nga shtëpia;
3. Pamundësia për të përballuar një vakt me mish, pule, peshk (ose ekuivalentin për vegjetarianët) një herë në dy ditë;
4. Pamundësia për të përballuar një shpenzim të paparashikuar financiar me vlerën 30.000 lekë të reja;
5. Pamundësia financiare për të përballuar një telefon (duke përfshirë telefonin celular);
6. Pamundësia financiare për të pasur një TV me ngjyra;
7. Pamundësia financiare për të pasur një makinë larëse;
8. Pamundësia financiare për të patur një makinë;
9. Pamundësia financiare e familjes për mbajtjen e shtëpisë ngrohtë në mënyrë të përshtatshme.

Intensiteti i punësimit në familje është raporti i numrit gjithsej të muajve që pjestarët në moshë pune të familjes kanë punuar gjatë periudhës së referencës së mbledhjes së të ardhurave dhe numrit gjithsej të muajve që të njëjtët pjestarë të familjes teorikisht mund të punonin në të njëjtën periudhë (12 muaj).

Një person në moshë pune është konsideruar një person i grup moshës 18-59 vjeç, duke përjashtur personat që i përkasin grupmoshës 18-24 vjeç janë në varësi të familjes dhe ekonomikisht jo aktivë.

Intensiteti në punësim është: shumë i ulët (0 %-20 %), i ulët (20 %-45 %), mesatar (45 %-55 %), i lartë (55 %-85 %) dhe shumë i lartë (85 %-100 %).

Intensiteti shumë i ulët në punësim i referohet situatës së personave në familje ku asnjë nuk punon, ose punon shumë pak, që do të thotë se anëtarët e familjes në moshë pune punojnë vetëm 20 % apo më pak se numri gjithsej i muajve që ata mund të punonin gjatë periudhës së referencës.